

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun
Forsknings- og høyere utdanningsminister Sigrun Aasland

NITOs innspill til statsbudsjettet for 2027

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon, er landets største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med mer enn 116.000 medlemmer. Våre medlemmer er tett på hverdagsutfordringene, og bidrar til løsningene. De omstillingene Norge står overfor krever kunnskapsbaserte politiske løsninger og statsbudsjettet legger grunnlaget for mange av dem.

Vi har innspill til programkategori 07.20 Grunnopplæringa, 07.50 Kompetansepolitikk og livslang læring, 07.60 Høyere utdanning og forskning og 07.80 Utdanningsstøtte.

07.20 – Styrking av realfag og teknologi i skolen

I NITOs behovsundersøkelse fra 2025, svarer over halvparten av arbeidsgiverne at de har et stort behov for ingeniører, og at de synes det er vanskelig å rekruttere ingeniører og teknologer.¹ NHOs kompetansebarometer anslår at det er behov for å utdanne ca. 4 800 flere ingeniører i året.² For å rekruttere flere til realfagsstudier, må flere oppnå gode resultater i realfag i grunnskolen og få motivasjon til å velge disse fagene i videregående opplæring.

ICILS-, TIMSS- og PISA-undersøkelsene viser store utfordringer med læringen i teknologi, naturfag og matematikk på ungdomstrinnet. Det tilsier et stort behov for å satse på realfag i ungdomsskolen og å styrke lærerkompetansen i matematikk og naturfag. NITO er positiv til regjeringens satsning på praktisk læring i skolen, men mener det er viktig at dette raskt leder til økt læring i realfagene.

NITO ber regjeringen foreslå midler til følgende tiltak i statsbudsjettet for 2027:

- Nytt fellesfag i teknologi for 8.-10. trinn
- Økt timetall med minst en time per uke i naturfag i ungdomsskolen
- Det settes av økte midler til kompetanseutvikling for realfagslærere, og at den nye nasjonale ordningen for EVU prioriterer matematikk- og naturfaglærerne
- Økt basisbevilgning til vitensentrene med støtte til etablering av talentsentre i realfag ved alle vitensentrene
- Økt bevilgning til Naturfagsenteret og Matematikksenteret

Det er viktig at et nytt teknologifag i grunnskolen er av tilstrekkelig omfang til å styrke læringen og motivere elevene til å velge realfag videre. Et nytt teknologifag bør ikke gå utover læringen i naturfag og matematikk.

07.60, 07.80 – Styrke ingeniør- og teknologiutdanningene

Det har over lang tid vært utfordringer med rekruttering til ingeniørstudier. Vi er bekymret for at dette vil bli vesentlig forverret fremover med fallende ungdomskull som går ut av grunnskolen og færre elever som velger realfag i videregående opplæring.

Det er vedvarende utfordringer med utdanningskvalitet, frafall og lite praksis i ingeniør- og teknologiutdanningene. NITO ber om en ny kvalitetsordning for å styrke praksis, gjennomføring,

¹ <https://www.nito.no/siteassets/dokumenter/politikk-og-pavirkning/undersokelser-og-rapporter/nito-behovsundersokelse-2025.pdf>

² <https://kb.nifu.no/Rapporter/2024/report.pdf> Tabell 6

oppfølging av studenter og fornye utdanningenes infrastruktur. Vi vil foreslå at en ny kvalitetsordning i høyere utdanning er avgrenset til ingeniør- og teknologiutdanning, lærerutdanning og helse- og sosialfagsutdanninger som prioritert i Utsynsmeldingen (meld. St. 14 2022-2023).

Det er ni studiesteder som tilbyr forkurs eller realfagskurs som alternativ opptaksvei til ingeniørutdanning og syv studiesteder tilbyr y-vei og tresemesterordning. Omtrent 750 studenter gjennomfører disse ordningene årlig. Dette er ressurskrevende for studiestedene, og har ikke egen finansiering. Høgskolen i Østfold har lagt ned forkurs og realfagskurs av økonomiske årsaker. NITO er bekymret for at andre studiesteder vil avvikle eller nedskalere opptaksveiene og dermed svekke rekrutteringen til ingeniørutdanning.

Helseforetakene har meldt behov for flere bioingeniører fram mot 2035. Tilstrekkelig tilgang på bioingeniører er avgjørende for å ivareta prøve- og analysekapasitet i helseforetakene.

NITO ber om:

- En ny kvalitetsordning for høyere utdanning avgrenset til fagfelt som er prioritert i Utsynsmeldingen
- En egen finansiering av forkurs, realfagskurs, y-vei og tresemesterordning til ingeniørutdanningene
- Utlysning av 100 nye, varige studieplasser årlig til bioingeniørstudier, hvorav 30 øremerkes til Universitetet i Innlandet
- At regjeringen utreder en bevilgning til et nytt bachelorstudium for ortopediingeniører
- Økt studiestøtte til 1,5 G

07.50 – Tiltak for kompetanseutvikling

Det er behov for økt kompetanseutvikling i arbeidslivet i forbindelse med grønn omstilling, konjunktursvingninger og digitalisering. Dagens ordninger treffer i for liten grad høyt utdannede og bidrar ikke nok til å styrke næringslivets konkurranseevne.

Bransjeprogrammene for kompetanseutvikling bør styrkes som virkemiddel for omstilling, og må virke i et lengre perspektiv enn dagens treårige ordning. Økt varighet vil fremme et tilstrekkelig antall gode faglige studier og en god struktur for videreutdanning. En utfordring med ordningen er at universiteter og høyskoler i for liten grad deltar, og rammene for ordningen bør tilpasses disse i større grad. NITO foreslår fire nye bransjeprogrammer og økte bevilgninger til disse.

Kompetansereformutvalget (NOU 2025: 1) pekte på at potensialet i regionale kompetansefora ikke er fullt realisert. NITO foreslår at det bevilges midler til disse for å styrke kompetanseutviklingen i arbeidslivet regionalt. Studieforbundene kan også bidra mer til kompetanseutviklingen.

NITO ber om:

- Økte midler til bransjeprogram med fire nye bransjeprogrammer:
  - 1) KI og digitalisering, 2) Energi, 3) Grønn omstilling og 4) Kommunal vann- og avløpssektor
- At bransjeprogrammene minimum finansieres over fem år med mulighet for forlengelse
- Økt bevilgning til regionale kompetanseutvikling tilknyttet regionale kompetansefora
- Økt bevilgning til studieforbundene under Kunnskapsdepartementet
- En pilotordning med en avgrenset kompetansefunnordning for små- og mellomstore bedrifter

07.60 – Forskning for konkurransevne, sikkerhet og grønn omstilling

En offensiv forskningspolitikk er viktig for å forstå og løse samfunnsutfordringene vi står overfor. Investeringer i forskning og utvikling stimulerer innovasjon og er med på å drive fram ny næringsvirksomhet og nye metoder. Forskningsinnsatsen må fremdeles økes, og samarbeidet mellom næringslivet, forskningsmiljøene og offentlig sektor bør styrkes.

Full deltakelse i Horisont Europa er avgjørende for å sikre norsk konkurransekraft, innovasjon og å løse de store samfunnsutfordringene. NITO ber regjeringen prioritere deltakelse i Horisont Europa og Det europeiske konkurransekraftfondet i neste periode. Horisont Europa gir norske aktører mulighet til å søke finansiering og delta i større forsknings- og innovasjonsprosjekter og til å være en del av de ambisiøse samfunnsopdragene som EU satser på.

Det er behov for å øke deltakelsen i Horisont Europa fra norske bedrifter og sikre rammebetingelsene til alle virksomheter som søker og eventuelt får tildeling fra programmet. På bakgrunn av dette ber vi regjeringen prioritere en styrking av Retur-EU-ordningen. Det kan også være behov for å differensiere Retur-EU-ordningen mellom ulike aktører.

De tekniske og grønne forskningsinstituttene har kapasitet til å bidra mer til teknologiutvikling, innovasjon og grønn omstilling i Norge. Dette er viktig for å styrke konkurransekraften og fremme et mer forskningsintensivt næringsliv. NITO anbefaler at disse får økt basisbevilgning fra 2027.

NITO ber om:

- Styrket Retur-EU-ordning
- Økt basisbevilgning til tekniske og grønne institutter
- Bevilgning til forskerskoler og flere ph.d.-er innen ingeniør- og teknologifag
- Økt bevilgning til nærings-ph.d.

Med vennlig hilsen

Kjetil Lein (sign.)
President

Safina de Klerk (sign.)
Visepresident

Brevet er godkjent elektronisk i NITO og er derfor uten signatur